

DEMOKRASİ PLATFORMU'NUN KURULUŞU

Mülkiyeliler Birliği Dergisi, Cilt XXI, Sayı: 202, Ağustos-Eylül 1997

Yıldırım Koç¹

1993 yılı Ekim-Kasım aylarında Türkiye tarihinde ilk kez tüm sendikal örgütlerin diğer demokratik kitle örgütleriyle birlikte oluşturduğu gayri-resmi bir üst örgütlenme ortaya çıktı: Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu. Bu girişim birçok bölgede de benzer girişimleri teşvik etti. Saptanabildiği kadarıyla, 50'den fazla il ve ilçede, bileşimi yöreden yöreye değişiklik gösteren, demokrasi platformları oluştu. Bu yapı, 1995 yılı sonlarında işlemez hale geldi; başka tür işbirlikleri ön plana çıktı. Ancak, Demokrasi Platformu'nun yaklaşık 2 yıllık çalışmaları ve eylemleri kamuoyunca ilgiyle izlendi. Bu yazı, etkileri çeşitli biçimlerde devam eden ve örgütler arasındaki ilişkiler açısından yeni bir geleneğin yaratılmasında etkili olan bu girişimin kuruluş sürecini ve ilk aylardaki çalışmalarını özetlemeye çalışmaktadır.

Sendikalar, diğer demokratik örgütler ve siyasal partiler arasındaki işbirliğini ve dayanışmayı, üst örgütlenmeler yoluyla daha da güçlendirmeye ve sürekli-sistemli kılmaya yönelik girişimler daha önce de olmuştu. 11 Nisan 1968 tarihinde 26 dernek, memuru örgütü, gençlik örgütü ve sendika, Türkiye Devrimciler Güç Birliği'ni (DEV-GÜÇ) kurmuştu. DİSK, 1977 yılı sonlarında, Ulusal Demokratik Cephe çağrısında bulunmuştu. DİSK'in girişimleri sonucunda 25.11.1978 tarihinde Ankara'da yapılan bir toplantıya 33 örgüt katılmış ve Demokratik Platform oluşturulmuştu. Ancak bu girişimlerin başarılı olduğunu söylemek olanaklı değildir. Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu, bu üç girişimden farklı bir program ve işleyiş oluşturdu ve çeşitli eylemlerin gerçekleştirilmesinde ve bir işbirliği geleneğinin yaratılmasında önemli katkılarda bulundu.

Bu süreçte TÜRK-İŞ ve DİSK arasındaki ilişkilerin belirleyici bir rolü oldu. 1993 yılında bu iki üst örgüte bağlı sendikalar arasında yaşanan yetki mücadeleleri, TÜRK-İŞ ve DİSK arasındaki ilişkileri de olumsuz etkilemişti². Bu sorun 1993 yılı sonlarında aşıldı. DİSK Genel Başkanlığına Rıdvan Budak'ın gelmesinden sonra ilişkilerde geçici bir bozulma yaşandı. Ancak daha sonra bu sorun da aşılarak, Demokrasi Platformu içinde iyice yakınlaşan TÜRK-İŞ - DİSK ilişkileri, Demokrasi Platformu'nun işlemez hale gelmesinin ardından TÜRK-İŞ - DİSK - TESK biçiminde devam etti.

TÜRK-İŞ'in 1992 yılı Aralık ayında toplanan 16. Genel Kurulunda, diğer Konfederasyonlarla işbirliğinin gerekli olduğu vurgulanıyordu. Bu konudaki karar şöyleydi:

"TÜRK-İŞ 16. Olağan Genel Kurulu, sendikal hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi ve başta işçi sınıfımız olmak üzere, tüm çalışanların refahının ve mutluluğunun sağlanması ve ülkemizin demokratikleşmesi ve kalkınması mücadelesinde Türkiye Sendikacılık Hareketinin birlikte davranmasının son derece önemli olduğuna dikkati çekerek, TÜRK-İŞ'in HAK-İŞ ve DİSK ile işbirliğini geliştirmesini ve sendikal birliği sağlama doğrultusunda girişimlerde bulunmasını ister ve 1 Mayıs 1992 kutlamalarındaki birlikteliğin daha da pekiştirilmesi gerektiğine olan inancını belirtir."

Genel Kurulun ardından, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK Genel Sekreterleri, 13 Ocak 1993 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezinde bir toplantı düzenleyerek, "işçi hareketinin ve tüm ulusumuzun demokratik hakları önündeki engellerin çözümünde işbirliği yapılması amacıyla"

¹ Yazar, Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu Sekreteriyasında TÜRK-İŞ temsilcisi olarak çalışmıştır.

² 12 Eylül öncesinde TÜRK-İŞ - DİSK işbirliği için bkz. Y.Koç, "12 Eylül 1980 Öncesinde TÜRK-İŞ - DİSK İşbirliği," **Türkiye İşçi Sınıfı ve Sendikacılık Tarihi, Olaylar-Değerlendirmeler**, Yol-İş Yay., Ankara, 1996, s. 348-370.

“demokrasinin inşası, sendikal özgürlükler ve ekonomik konularda güç ve eylem birliği sağlanmasına yönelik” bir ortak açıklama yaptılar.

Ancak çeşitli işkollarında sendikalar arasında yaşanan sorunlara bağlı olarak, TÜRK-İŞ’in tavrında bir değişiklik oldu. İşbirliğinin kesilmesi doğrultusundaki yeni karar, Diyarbakır’da yapılan Başkanlar Kurulu toplantısında alındı. Yeni karar, Başkanlar Kurulu bildirisinde yumuşak bir ifadeyle yer aldı. 14 Şubat 1993 günü Diyarbakır’da toplanan Başkanlar Kurulu’nun konuya ilişkin kararı şöyleydi:

“Siyasal partilerin birleşme tartışmalarını sürdürdüğü, özelleştirme ve taşeronlaştırma yoluyla işçi kıyımı ve sendikasılaştırmanın tüm gücüyle devam ettiği ve işverenleri tek bir konfederasyonun temsil ettiği ülkemizde, üç Konfederasyonun varlığı, önemli bir güç kaybına yol açmaktadır. Ayrıca, bu Konfederasyonların ve bağlı sendikaların geçmişte olduğu gibi, sermaye ve hükümet yerine birbirleriyle uğraşma olasılığı, işçi sınıfına zarar verecektir. TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, bu nedenle, diğer Konfederasyonları ve bağımsız sendikaları, ülkemizdeki sendika üyelerinin dörtte üçünden fazlasını temsil eden TÜRK-İŞ’in çatısı altında birleşmeye davet eder ve bu konuda gereken özveriye göstereceğini açıklar.”

Bu karar uyarınca, Konfederasyonlar düzeyindeki işbirliği girişimleri kesildi.

Özellikle özelleştirme, taşeronlaştırma ve işten çıkarmalara ilişkin sorunların giderek yoğunlaşması üzerine, DİSK Genel Merkezi tarafından 29 Eylül 1993 tarihinde diğer demokratik kitle örgütlerine bir yazı gönderildi. Bu yazıda, “taşeronlaşma, işten atma, anti-demokratik uygulamaları gündeme getirme gibi politikalarla da desteklenen özelleştirme saldırısını durdurabilmek, kazanılmış haklarımızı koruyabilmek, güçlü bir baskı grubu oluşturmak ve kamuoyunun desteğini almaktan geçmektedir,” denilerek ³, 11-15 Ekim 1993 günleri arasında bir günde, özelleştirme, taşeron uygulamaları ve işten atmalar konusunda birlikte yapılabilecek faaliyetleri görüşme önerisinde bulunuluyordu. TÜRK-İŞ bu öneriye önceleri olumlu yaklaşmadı. Ancak daha sonra sözkonusu toplantıya TÜRK-İŞ 1. Bölge Temsilcisi Faruk Büyükkucak’ın katılması kararlaştırıldı.

DİSK’in çağrısı üzerine 16 Ekim 1993 günü İstanbul’da DİSK Genel Merkezi’nde bir toplantı yapıldı. Bu toplantıya DİSK, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, Kamu Çalışanları Sendikaları Platformu, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türk Tabipleri Birliği, Öğretim Üyeleri Derneği, Çağdaş Hukukçular Derneği, İktisat Fakültesi Mezunları Cemiyeti, Çağdaş Gazeteciler Derneği, TÜKODER, Veteriner Hekimleri Birliği, Araştırma Görevlileri Derneği ve İnsan Hakları Derneği temsilcileri katıldı.

Toplantı, TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Süleyman Çelebi’nin konuşmasıyla açıldı. Çelebi şunları söyledi ⁴:

“DİSK Yönetim Kurulu sendikal hareketin önünde duran özelleştirme, taşeron uygulamaları ve işten çıkarmalar biçimindeki işçi sınıfına yönelik saldırılara karşı üye sendikalarımızdan gelen önerileri de dikkate alarak bir kampanya için çağrı yapma kararı almıştır.

“Bu çağrının yapılması 4. DİSK Genişletilmiş Organlar Kurulu toplantısında özelleştirme, taşeron uygulamaları ve işten çıkarmalar karşısında işçi sınıfının en geniş birliğinin sağlanması yönünde oluşan ortak görüş doğrultusundadır.

“DİSK, işçi sınıfının önünde duran bu en acil sorun karşısında sendikal örgütler arasındaki dünya görüşü, temel amaç ve ilkeler, örgütsel işleyiş farklılıklarını gözardı etmeden, eylem birliğinde eşitlik, karşılıklı saygı ve iç işlerine karışmama, her örgütün özgül karakterini hesaba katma ilkelerine dayalı olarak eylem birliğine gidilmesi yönünde aldığı karar çerçevesinde hareket etmektedir.”

³ DİSK’in 29.9.1993 günlü yazısı.

⁴ DİSK, Süleyman Çelebi’nin Sunuş Konuşması.

Bu toplantı sonunda yapılan açıklamada şöyle deniliyordu ⁵:

“Tekelci sermayenin istemiyle, Hükümetin başlattığı ve yapısal dönüşüm diye adlandırılan anti-demokratik programın bir parçası olarak özelleştirmenin özünde tüm halkın anti-demokratik uygulamalara mahkum edilmesi ve toplumun birikimiyle oluşan kamu değerlerinin tekellere peşkeş çekilmesi, sendikasılaştırma, işsizlik, hayat pahalılığı demek olduğu tüm açıklığıyla ortaya çıkmıştır.

“Bu gerçeklerden yola çıkan biz aşağıda isimleri belirtilen örgütler, sermayenin özelleştirme, taşeronlaştırma ve işten çıkartmalar şeklinde devam eden bu saldırısına karşı bu toplumun ortak değerlerini savunma, demokratik haklarını yaygınlaştırma doğrultusunda ortak mücadelenin örgütlenmesi kararına vardık.”

Açıklama şöyle sona eriyordu:

“Halkımızın çıkarları doğrultusunda oluşan kararlarımızı, 23 Ekim 1993 Cumartesi günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde saat 10:00'da yapacağımız ortak toplantıda nasıl yaşama geçireceğimizi belirleyeceğiz. Bıkmadan, usanmadan, özelleştirmenin, sanayisizleştirme olduğunu; sosyal güvenlik, sağlık ve eğitim gibi hizmetleri yok ettiğini; demokrasi karşıtı politikaların parçası olduğunu; kamuoyunun denetiminden kaçırıldığını, halkımıza tekrar tekrar anlatacağız. ÇALIŞANLARIN ORTAK SESİ, ORTAK GÜCÜ OLACAĞIZ.”

Bu girişim basında “Demokrasi Platformu” olarak değil, “özelleştirmeye karşı zirve veya platform” olarak yansıdı. “Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu” adı ancak Kasım 1993'te gündeme geldi.

DİSK Genel Sekreteri Süleyman Çelebi tarafından 19 Ekim 1993 tarihinde örgütlere gönderilen yazıda, başka örgütlere de çağrı yapılacağı belirtiliyordu ⁶:

“Bir araya gelen örgütler ülke çıkarları açısından zorunlu gördükleri birlikte davranma sürecine demokrasi ve emekten yana olan tüm örgütlerin katılımını sağlamak için ortak çaba harcamayı ve ortak çağrı çıkarmayı kararlaştırmışlardır.”

Çağrı yapılan meslek örgütleri olarak da şunlar belirtiliyordu: Esnaf ve Sanatkarlar Birliği, Ziraatçılar Odaları Birliği, Eczacılar Odası Birliği, Diş Hekimleri Odası Birliği, Türkiye Barolar Birliği, Mülkiyeliler Birliği, Serbest Muhasebeciler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği, Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği, Eğitim-İş, Ziraatçılar Derneği, Yazarlar Sendikası.

Bu tablo, daha sonra Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu adını alacak girişimin tam bir plansızlık ve programsızlık içinde başladığını göstermektedir.

İlk olarak, çağrı yapılan örgütlerin isimlerinin çoğu yanlıştır. Örneğin, 4 milyon üyeli Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu'nun adı sözkonusu mektupta “Esnaf ve Sanatkarlar Birliği” olarak geçmektedir. Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin adı, “Ziraatçılar Odaları Birliği” olarak geçmiştir. DİSK'te 16 Ekim 1993 tarihinde yapılan toplantıya katılan örgütler arasında ana amacı “özelleştirme, taşeronlaştırma ve işten çıkarmalara” karşı olmak olmayan örgütler vardır. TÜRK-İŞ'in, Başkanlar Kurulu'nda alınan karara rağmen bu toplantıda İstanbul Bölge Temsilcisi aracılığıyla temsil edilmesi, alınan kararlara bağlayıcı nitelik kazandırmamaktadır. Özetle; daha sonraki aylarda, işçi sınıfının tüm kesimlerinin (TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK, KÇSKK ve Eşgüdüm Komitesi) çekirdeğini oluşturduğu Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu girişimi, çok fazla plan ve program yapılmadan ortaya çıktı; ancak varolan gereksinimlere bağlı olarak önemli bir geleneğin yaratılmasına büyük katkılarda bulundu.

⁵ DİSK Basın Ajansı, 16 Ekim 1993.

⁶ DİSK'in TÜRK-İŞ'e 19.10.1993 tarihli yazısı.

DİSK, 23 Ekim 1993 günü TÜRK-İŞ'te yapılacak toplantı öncesinde bir "Özelleştirme, Taşeronlaştırma ve İşten Çıkarmalara Karşı Kampanya" programı hazırladı ve toplantıya davet edilen örgütlere gönderdi.

DİSK Başkanlar Kurulu da 21 Ekim 1993 günü yaptığı toplantısında, DİSK'in TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve diğer demokratik kitle örgütleriyle yaptığı son toplantı "son derece önemli ve olumlu bir gelişme" olarak değerlendirildi ⁷.

23 Ekim 1993 Cumartesi günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde yapılan toplantıya TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK, Kamu Çalışanları Sendikaları Platformu, Eğitim-İş, Çağdaş Hukukçular Derneği, TÜRKKENT, Mülkiyeliler Birliği, İktisat Fakültesi Mezunları Cemiyeti, Araştırma Görevlileri Derneği, Türkiye Ziraatçılar Derneği, Öğretim Üyeleri Derneği, Halkevleri, İnsan Hakları Derneği, Türk Tabipleri Birliği, TMMOB temsilcileri katıldı. Girişimin programsızlığının örneklerinden biri de, 19 Ekim 1993 günü Süleyman Çelebi tarafından toplantıya davet edildiği bildirilen örgütler içinde yer almayan Halkevleri'nin de bu toplantıya ve oluşturulan örgütlenmeye katılmasıydı.

TÜRK-İŞ'teki toplantının ardından kamuoyuna açıklanan bildiride, Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu'nun ortak programı ilk kez belirleniyordu. Bildiride şunlar belirtiliyordu ⁸:

"Türkiye son derece ciddi ekonomik, toplumsal ve siyasal sorunlarla karşı karşıyadır. Bu sorunların ana kaynağı, ülkemizin demokratikleşme sürecinde hala çok gerilerde kalması ve 12 Eylül kalıntılarının tüm vaadlere rağmen temizlenmemiş bulunmasıdır. Bizler, her yerde, herkese ve hemen demokrasi istiyoruz. Sorunların, parlamenter demokrasi içinde çözülmesini talep ediyoruz. Sıkıyönetimin hiçbir sorunu çözmediğini bilerek, sorunlar karşısında sıkıyönetim ilanına karşı çıkıyor, sorunların hukuk devleti işleyişi içinde çözülmesini talep ediyoruz.

"Demokratik parlamenter rejimin ortadan kaldırılması için terör ve faili meçhul cinayetlerin gerekçe olarak kullanılmasına karşı çıkarak, sorunların çoğulcu demokratik işleyiş içinde tartışılarak çözülmesini istiyoruz.

"Bu genel çerçeve içinde, ekonomik güç odaklarının tüm halkımıza ve işçi sınıfımıza yönelik saldırısını da protesto ediyor, tüm çalışanların haklı ve meşru talepler etrafında birlikte davranmasını talep ediyoruz.

"Bu sorunların başında, özelleştirme, taşeronlaştırma ve işten çıkarmalar gelmektedir. Sermaye çevrelerinin hedefi, sendikasılaştırma yoluyla işçiler üzerindeki baskı ve sömürüyü daha da yoğunlaştırmaktır. Uluslararası tekelci sermayenin ve onun sözcüsü ve beyni Uluslararası Para Fonu'nun talimatları doğrultusunda uygulanan özelleştirme, yalnızca işçi sınıfına değil, tüm çalışanlara ve ülkemize zarar vermektedir.

"Aşağıda isimleri yazılı kuruluşlar olarak, Hükümet'i uyarıyoruz. DYP-SHP Koalisyon Hükümeti, iki siyasal partimizin 1991 Genel Seçimler öncesindeki vaadleri, koalisyon protokolları ve hükümet programlarıyla bağlıdır. Bu metinlerdeki vaadler yerine getirilmemiş, Hükümetin icraatında uluslararası ve yerli sermaye çevrelerinin çıkarları ön planda tutulmuştur.

"Türkiye'de ücretli çalışanların örgütleri kesimlerinin hemen hemen tümünü temsil eden bizler, daha huzurlu bir toplum ve daha demokratik bir Türkiye yaratılmasında birlikte davranmanın zorunluluğunu bilerek, Hükümeti uyarıyor ve halkımızı kendi çıkarları için bizleri desteklemeye çağırıyoruz."

23 Ekim toplantısında, çalışmaların eşgüdümünün sağlanması için, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK, TMMOB, TTB, Kamu Çalışanları Sendikaları Platformu, Öğretim Üyeleri Derneği ve Çağdaş Hukukçular Derneği temsilcilerinin yer aldığı bir geçici sekreteryanın oluşturulması da kararlaştırıldı. Bu sekreteryanın başına da İhsan Karababa getirildi.

⁷ DİSK Basın Ajansı, 22.10.1993.

⁸ TÜRK-İŞ Haber Bülteni, 23.10.1993.

Bu toplantının ardından, TÜRK-İŞ'in tavrında bir değişiklik gerçekleşti.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun 4-5 Kasım 1993 günleri Adana'da yapılan toplantısında alınan aşağıdaki kararlar, DİSK ve HAK-İŞ'le işbirliği yeniden başlatıldı:

“TÜRK-İŞ, içinde bulunduğumuz koşulları da dikkate alarak, diğer işçi konfederasyonları, kamu ücretli çalışanları sendikaları ve tüm diğer demokratik kuruluşlarla ülkemizin ve işçi sınıfımızın sorunlarını görüşmeye ve birlikte çözüm yolları aramaya, Parlamento ve Hükümet üzerindeki meşru ve demokratik etkimizi artırmada birlikte çalışmaya hazırdır.”

6 Kasım 1993 günü Adana'da toplanan TÜRK-İŞ Adana Bölgesi İşçi Kurultayı Bildirgesi'nde de bu konu şöyle ele alındı:

“TÜRK-İŞ Adana Bölgesi İşçi Kurultayı, diğer işçi Konfederasyonlarını, kamu ücretli çalışanları sendikalarını ve tüm diğer demokratik kuruluşları, ülkemizin ve işçi sınıfımızın sorunlarını görüşmeye ve birlikte çözüm yolları aramaya, Parlamento ve Hükümet üzerindeki meşru ve demokratik etkimizi artırmaya çağırır.”

Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu'nun oluşmasında özellikle TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, DİSK Genel Başkanı Kemal Nebioğlu ve TMMOB adına görüşmelere ve çalışmalara katılan İhsan Karababa'nın büyük ve belirleyici katkıları oldu. Önyargılar ve dönem dönem çıkan engeller, bu üç kişi arasındaki yakın kişisel ilişkiler sayesinde aşılabildi.

11 Kasım 1993 günü Hak-İş Genel Merkezi'nde yapılan toplantıda ise Demokrasi Platformunun kurulması kararlaştırıldı. TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK, TMMOB, TTB, TÜRMÖB, Kamu Çalışanları Sendikaları Platformu, Mülkiyeliler Birliği, Öğretim Üyeleri Derneği, Halkevleri, İnsan Hakları Derneği, Çağdaş Hukukçular Derneği, Ziraatçiler Derneği, İktisat Fakültesi Mezunları Derneği, Araştırma Görevlileri Derneği, Eğitim-İş ve Genel Sağlık-İş imzalı açıklamada, özelleştirme, yeni dünya düzeni, Terörle Mücadele Yasa Tasarısı ve zamlar eleştirilerek, “oluşturduğumuz Demokrasi Platformu, ülkemizin tüm çalışanlarının ortak sesi olacaktır, yapılacak çalışmaların organizasyonu, yürütümü için bir sekreteryaya oluşturulmuştur,” deniliyordu⁹.

Demokrasi platformunun ilk oluşum sürecinde, “Kürt sorunu”nu ön plana çıkarma çabaları oldu. Özelleştirmeye, taşeronlaştırmaya ve işten çıkarmalara karşı oluşturulmaya çalışılan platformun 11 Kasım 1993 günü yapılacak basın açıklamasının ilk taslağında, “insanların özgürce kimliklerini ifade ettikleri barışçıl ve sivil çözümlerin var olan Kürt sorununu ortadan kaldıracığını ifade etmek isteriz,” ifadesi yer alıyordu. Bu bölüm büyük ölçüde değiştirildi ve Demokrasi Platformu'nun hiçbir açıklamasında “Kürt sorunu” adıyla bir sorun ele alınmadı.

Aynı günlerde alternatif bir platform girişimi oldu. Bu girişim, Türkiye'nin gündeminin birinci maddesine “Kürt sorunu”nu koymayı amaçlıyordu. Bu girişimin başını, Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu içinde de yer alan, ancak Demokrasi Platformu'nun gündeminde çalışanların ortak sorunlarının öne çıkması üzerine rahatsızlık duyan İnsan Hakları Derneği çekiyordu. Bu alternatif girişimin çeşitli kuruluşlara 9 Kasım 1993 günü gönderdiği yazıda şöyle deniliyordu:

“İnsan Hakları Derneği'nin çağrısıyla toplanan ‘Barış ve Demokrasi Platformu’na KÇP (Kamu Çalışanları Platformu) Dönem Sekreteryasından geçici bir temsilci sıfatıyla katılmış ve platform adına oluşturulan Komite'ye girilmiştir... Adını ‘Barış ve Demokrasi Platformu’ olarak belirleyen platform ve komitesi, bir eylem takvimi belirlemiştir.”

Yazıda, 9 Kasım 1993 günü bir basın toplantısı yapıldığı, gazetelerde yayınlanacak ortak bir ilan hazırlandığı belirtiliyordu. İlginç nokta, bu ilanın finansmanının, Barış ve Demokrasi

⁹ HAK-İŞ Haber Bülteni, 11.11.1993.

Platformunda gözlemci statüde bulunacak olan siyasi partiler tarafından karşılanacağıydı. Eylem programı, büyük merkezlerde mitingler de öngörüyordu.

Alelacele Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu'na alternatif olarak hazırlanan Barış ve Demokrasi Platformu'nun 9 Kasım 1993 tarihli basın açıklamasında "Kürt Sorunu" olarak ifade edilen sorun ön plana çıkarılıyordu. Yayınlanması öngörülen ve finansmanının siyasi partilerce yapılacağı belirtilen ilan metninde de aynı anlayış hakimdi. "Türkiye Halkına Çağrı" başlıklı bu metinde çalışanların ortak sorunlarına değinilmiyor; işçi sınıfının ve halkımızın büyük bir kesimi tarafından kabul edilmeyen görüşler, geniş bir cephenin ortak çizgisi olarak sunulmaya çalışılıyordu. Bu ilan metni siyasi partiler olarak SHP, CHP, DEP, İP, SBP, SİP ve TSİP'e ve ayrıca DİSK, TMMOB, İHD ve bir bölümü Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu içinde yer alan çeşitli demokratik kitle örgütlerine gönderildi. İletilen notta, 10 Kasım 1993 günü sabahına kadar "olumsuz yanıt verilmediği" taktirde, yayınlanacak ilanda sözkonusu örgütünün adının yer alacağı belirtiliyordu.

Bu ilginç girişim TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK'in açık karşı tavrı nedeniyle başarısızlıkla sonuçlandı. Bunun sonrasında, bazılarınca "Kürt sorunu" olarak ifade edilen sorun birkaç kere Demokrasi Platformu'nun gündemine getirildiyse de, konunun ifade edilmiş biçimi ve sorunun çözümü konusunda geliştirilecek öneriler konusunda Demokrasi Platformu'nu oluşturan örgütler arasında bir oybirliğinin sağlanamaması nedeniyle, bu sorun Demokrasi Platformu'nda ele alınmadı. Bu tavır, bu sorunu Türkiye'nin birinci gündem maddesi yapmak isteyen bazı çevrelerce tepkiyle karşılandı. Bu çevreler bu nedenle Demokrasi Platformuna karşı olumsuz bir tavır da benimsediler.

Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu'nu oluşturan örgütlerin genel başkanları ve diğer bazı yöneticileri, 23 Kasım 1993 akşamı bir yemekte biraraya geldi. Bu toplantıda, 29 Kasım günü tüm ülkede ortak bir bildirin dağıtılması kararı alındı. Daha sonraki günlerde bildiri hazırlandı ve her kuruluşun kendi haber bülteni olarak yüzbinlerce adet basıldı. 29 Kasım 1993 günü kuruluşların Genel Başkanları da hep birlikte Kızılay'da bu bildiri dağıttılar. Bu bildiri, Demokrasi Platformu'nun ortak programının kapsamını bir parça daha genişletiyordu. Bildiri şöyleydi ¹⁰:

"Bugün ülkemizde yaşananlar tüm çalışanlar açısından oldukça kaygı vericidir.

"Bu gelişmeleri değerlendiren bizler, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK, Kamu Çalışanları Sendikaları Platformu, TMMOB, TTB, TÜRMOB, T.Diş Hekimleri Birliği, T.Veteriner Hekimleri Birliği, Öğretim Üyeleri Derneği, İ.Ü.İktisat Fakültesi Mezunları Derneği, T.Ziraatçılar Derneği, İHD, ÇHD, Halkevleri, Genel Sağlık-İş, Eğitim-İş, Araştırma Görevlileri Derneği olarak, ülkemizin ve tüm çalışanların karşı karşıya bulunduğu ciddi sorunları aşabilmenin tek yolunun demokrasi olduğu konusunda ortak düşünceden hareketle, ülkemizde demokrasinin yeni saldırılara karşı korunması, demokratik hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi amacıyla daha etkin biçimde işbirliği yapmaya karar verdik.

"Ülkemizde demokrasiyi koruyacak ve geliştirecek güç, çalışanların demokratik örgütleridir ve halkımızın demokrasi aracılığıyla kendi çıkarları doğrultusunda Hükümetleri ve Devleti yönlendirebileceği umududur.

"Demokrasiye karşı duyduğumuz sorumluluk gereği ülkemizdeki tüm çalışanları temsil eden örgütler olarak ÇALIŞANLARIN ORTAK SESİ olacağımız bilinmelidir.

"Bu tespitlerden hareketle;

"Özelleştirme adı altında uluslararası ve yerli tekeli sermayenin çıkarları doğrultusunda gerçekleştirilecek KİT satışlarına, taşeronlaşmaya, işçi çıkarmalara, sendikasılaştırmaya, sosyal devlet anlayışı ve uygulamasının tümüyle yokedilmesi çabalarına karşı çıkıyoruz

¹⁰ **TÜRK-İŞ Haber Bülteni**, 29.11.1997. Bildiriye son anda bazı eklemeler yapıldı ve örgütler sıralamasında HAK-İŞ'in ismi DİSK'in isminin önüne alındı. Bazı örgütlerin dağıtacakları bildiriler basılmış olduğundan, ilk biçimiyle dağıtıldı.

ve bu konuda ortak çalışma ve mücadele programları geliştirme umudu ve çabası içinde olduğumuzu kamuoyuna duyuruyoruz.

“Kapsamlı bir özelleştirme programı uygulamak ve yüzbinlerce işçi ve memuru işten çıkarmak için gerekli şartları yaratacak bir sıkıyönetim uygulamasına veya Terörle Mücadele Yasası adı altında demokratik hak ve özgürlüklerde kısıtlamalara gidilmesine tüm çalışanlar olarak karşı çıktığımızı dile getiriyoruz. Ayrıca, 12 Eylül hukukunun getirdiği anti-demokratik düzenleme ve uygulamalara karşı olduğumuzu belirtiyor, başta Anayasa olmak üzere, tüm yasalarda çağdaş hak ve özgürlüklerin korunup geliştirilmesine yönelik yeni yasa düzenlemelerinin gerçekleşmesinin tüm çalışanların ortak talebi olduğunu açıklıyoruz.

“Terörün her çeşidine karşı olan örgütlerimiz, ülkemizin içinde bulunduğu kan gölünden kurtulması için demokratikleşmeyi, demokrasiyi tek çözüm görmektedir. İnsanların özgürce kimliklerini ifade ettikleri barışçıl, sivil çözümlerle varolan sorunların ortadan kaldırılacağına inancımızı belirtmek isteriz.

“Yeni KDV zamları ve çalışanların sırtına bindirilmek istenen yeni vergiler halkımıza yoksullaşmanın daha da dayatılmasından başka birşey değildir. Bu tür uygulamaları ekonomik terör olarak değerlendiriyor ve karşı çıkıyoruz.

“Kamu çalışanlarının sendikal haklarını kullanabilmeleri için önlerindeki çeşitli engeller kaldırılmalı, grevli-toplu sözleşmeli yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Bu konuda verilen vaatler yerine getirilmelidir. Tüm çalışanların örgütleri olarak bu konunun da izleyicisi olacağımız bilinmelidir.

“Emeklilerin sorunlarını çalışanların sorunlarından ayrı görmüyoruz. Bu nedenle, emeklilerin yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik mücadeleyi de hedeflerimiz arasına alıyoruz.

“Yukarıda isimleri yazılı bulunan kuruluşlar olarak, yalnızca doğrudan temsilcisi olduğumuz üyelerimizin değil, ülkemizdeki tüm çalışanların ve halkımızın tümünün çıkarları için işbirliği yapma ve tepkilerimizi eşgüdüm içinde ifade etme kararlılığı içerisindeyiz.

“Meşru ve demokratik çizgideki mücadelemize halkımızın ve tüm demokratik sivil toplum örgütlerinin desteğini istiyoruz.”

Bu bildiri ile Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu'nun kimliği giderek netleşmeye başladı. 1993 yılındaki bildiri ve açıklamalara, HAK-İŞ'in itirazı nedeniyle, laikliğe ilişkin bir tavır eklenemedi. Refah Partisi henüz muhalefetteydi. Türkiye Cumhuriyeti'ne yönelik şeriatçı tehlike henüz 1996-1997'deki boyutta değildi. Laikliğe ilişkin ortak tavır, ancak, 1 Mayıs 1994 bildirisinde, saatler süren ve zaman zaman sertleşen tartışmalardan sonra belirlenebildi.

Bu Demokrasi Platformu, öncelikle “Çalışanların Ortak Sesi” idi. Siyasal görüşü ne olursa olsun, tüm çalışanların ortak sorunlarını gündemine alıyordu.

Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu, siyasal partilerden ve hükümetten bağımsızdı; siyasal partiler, gözlemci statüde bile olsa, Platformda yer alamıyordu.

Demokrasi Platformu, kararlarını oybirliğiyle alan çok gevşek bir ilişkiler bütünlüğüydü. Merkezi bir yapılanma hedeflenmiyordu. Çeşitli yörelerde oluşan yerel demokrasi platformlarıyla örgütsel bağ kurma girişimleri kesinlikle reddediliyordu. Demokrasi Platformu için ayrı bir yer bile tutulmamıştı. Örgütler, sırasıyla, sekreteryaya olanak sağlıyordu.

İlk kuruluşta yaşanan plansızlık bir süre sonra denetim altına alındı. Demokrasi Platformu'na katılım önerileri genellikle kabul edilmedi. Demokrasi Platformu, kendisine “demokrat” diyen kişi ve kuruluşların değil, “çalışanların ortak sesi” olacak bir genişleme politikası benimsedi. Ancak, plansız programsız kuruluş aşamasında Platformda yer alan örgütlenmelerle birliktelik sürdürüldü.

Demokrasi Platformu, bu aıllardan, 12 Eylöl öncesinin DEVGÜÇ, Ulusal Demokratik Cephe ve Demokratik Platform girişimlerinden nitelik olarak farklıydı. İlk adımlardaki belirsizlik bir süre sonra ortadan kalktı. İşçi sınıfının öncülüğünde ve ortak programı çerçevesinde bir geniş cephe oluşturulmaya çalışıldı. Bu ilişkiler ağının çekirdeğini işçi sınıfının oluşturması hedefi de, “Demokrasi Platformu” adının önündeki “Çalışanların Ortak Sesi” sözcüklerinin sürekli olarak vurgulanmasıyla ifade edildi.

Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu, 1994 ve 1995 yıllarındaki çalışmalarıyla, çeşitli konularda farklı anlayışlara sahip olan kuruluş ve kişilerin, farklı niyetlerle ve demokratik biçimde belirlenmiş ortak amaçlar doğrultusunda birbirine saygı duyarak çalışması ve eylem yapması konusundaki geleneğin oluşturulmasına önemli katkılarda bulundu.